

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН ВА ЁШЛАР СИЁСАТИ

¹Салимсакова Нилуфар Салиховна

Тошкент фармацевтика институти

Ижтимоий фанлар кафедраси катта ўқитувчиси,

²Хошимова Гўзал Фатхуллаевна

Тошкент фармацевтика институти

Ижтимоий фанлар кафедраси катта ўқитувчиси.

<https://www.doi.org/10.37547/ejlfas-v03-i03-p1-06>

ARTICLE INFO

Received: 25th February 2023

Accepted: 03rd March 2023

Online: 04th March 2023

KEY WORDS

Ёшлар, китобсевар миллат, аёллар дафтари, ёшлар дафтари, ёшлар портали, васийлик.

ABSTRACT

Ушбу илмий мақолада бугунги кунда мамлакатимизда ҳар бир соҳада кенг кўламли ислохотлар амалга оширилиб, жамиятдаги долзарб муаммоларни бартараф этиш борасидаги ишлар жадал олиб борилмоқда, ёшларнинг ҳар томонлама баркамол бўлиб вояга етиши ва таълим-тарбия олиши учун шарт-шароит яратилмоқда. Шу ҳақида кенг ёритилиб ўтилган.

Ўзбекистонда истиқлолнинг дастлабки йилларидан бошлаб халқимизнинг асрлар давомида интилиб келган орзу-мақсадлари ва замон талабларини, дунёвий тараққиёт мезонларини ҳисобга олган ҳолда, жамият ҳаётида ёшлар масаласига ва уларнинг ҳар томонлама ривожланишига алоҳида эътибор қаратилди. 1991 йил 20 ноябрда қабул қилинган “Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатининг асослари тўғрисида”¹ги Қонун ёшларнинг ижтимоий ҳамда маънавий камол топиши учун шарт-шароит яратиб беришга қаратилган Ёшларга оид сиёсатни ишлаб чиқиш ва уни амалга оширишнинг қонуний асосини яратиб берди. Ёшларга оид давлат сиёсати “Оила кодекси” “Таълим тўғрисида”ги Қонун “Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури”² “Мақтаб таълимини ривожлантириш давлат умуммиллий дастури” “Бола ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида”³ги қонун “Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида”ги қонун “Жисмоний тарбия ва спорт тўғрисида”ги қонун “Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисида”ги қонун “Васийлик ва ҳомийлик тўғрисида” ги қонунлар Ёшларга оид давлат сиёсати қонуни учун манба бўлиб хизмат қилади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Миромонович Мирзиёев 2016 йилда муваққат Президент бўлган пайтларида биринчи бўлиб имзо чеккан ва тасдиқлаган ҳужжат, айнан “Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида”ги қонун эди. Бу эса давлатимиз раҳбарининг сиёсати айнан ёшлар масаласидан бошланганини билдиради. Қолаверса, 2017 йил 5 июлдаги «Ёшларга оид давлат сиёсати

¹ Ўзбекистон Республикасининг Қонуни, 20.11.1991 йилдаги 429-XII-сон. <https://lex.uz/docs/140894>

² 29.08.1997 йилдаги 463-I-сон. <https://lex.uz/docs/48401>

³ <https://lex.uz/acts/1297315>

самарадорлигини ошириш ва Ўзбекистон ёшлар иттифоқи фаолиятини қўллаб-қувватлаш тўғрисида»ги Президент фармони бу борадаги ишларни янги босқичга олиб чиқди ва юртимизда 30 июнь — “Ёшлар куни” деб эълон қилинди.

Бугун юртимизда ёшлар сони 19 миллиондан ошиқ бўлиб, аҳолимизнинг катта қисмини ташкил этмоқда. Мамлакатда ёшларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, уларга зарур шарт-шароитлар ва имкониятларни яратиб бериш борасида мустаҳкам ҳуқуқий база яратилган ҳамда бу тизим замон талабларига ҳамоҳанг равишда такомиллаштириб борилмоқда. Ўтган йилнинг ўзидаёқ, ёшларни қўллаб-қувватлашга қаратилган 47 та норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 5 та Фармони, 10 та қарори, Вазирлар Маҳкамасининг 32 та қарор ва фармойиши. Ушбу ҳужжатлар асосида ёшлар учун жорий этилган 44 та имтиёз ва қулайликлар “Ёшлар портали”га киритилиб, бир қатор амалий натижаларга эришилди. Қолаверса, 2017 йили БМТ Бош ассамблеясининг 72 сессиясида Президентимиз томонидан айтилган инсоният тарихидаги энг кўп ёшлар қатлами билан яшаётганимизни инобатга олган ҳолда, “Ёшлар ҳуқуқлари тўғрисидаги БМТ конвенциясини қабул қилиш”⁴ таклифи илгари сурилгани ҳам халқаро ҳамжамият томонидан илиқ қаршиланди. Жумладан, ушбу анжуманда давлатимиз раҳбари “Сайёраимизнинг эртанги куни, фаровонлиги фарзандларимиз қандай инсон бўлиб камолга етиши билан боғлиқ. Бизнинг асосий вазифамиз – ёшларнинг ўз салоҳиятини намоён қилиши учун зарур шароитлар яратишдан иборат” – деб таъкидлаб ўтдилар.

Маълумки, 2021 йил “Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили” деб номланди. Президентимиз парламентга Мурожаатномасида ёшларни бир неча бор тилга олиб, уларни қўллаб-қувватлаш борасида катта ишлар қилинишини таъкидладилар ва ҳар томонлама ривожлантиришга қаратилган амалий ишлар амалга оширилмоқда, деб ишонч билан айтиш мумкин. Бу йилги ўзгаришларнинг ўзига хос жиҳати ёшларга давлат томонидан кўмак ва қўллаб-қувватлашни таъминлайдиган янги узлуксиз ва яхлит тизимнинг жорий этилиши бўлади. Бу тизим йигит-қизларни замонавий, талабчан касбларга ўқитиш, тадбиркорлик кўникмаларини шакллантириш, аҳолини иш ва уй-жой билан таъминлаш, кафолатланган ижтимоий ҳимоя билан таъминлашни ўз ичига олади.

Дарҳақиқат, сўнгги 5 йил ичида, ушбу ишлар самарасини ҳар биримиз кундалик ҳаётимизда гувоҳ бўлмоқдамиз. Айниқса, аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламига бўлган эътибор йилдан йил сайин ортиб бормоқда. Биргина «Темир дафтар»,⁵ «Аёллар дафтари» ва «Ёшлар дафтари»⁶ рўйхати бўйича берилаётган имтиёз ҳамда кўмакларни мисол қилсак ҳам бўлади. Шу пайтгача аҳолини ёрдамга муҳтож

⁴ Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори, 17.07.2019 йилдаги 597-сон.
<https://lex.uz/docs/4427813>

⁵ Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори, 12.10.2021 йилдаги 637-сон.
<https://lex.uz/docs/5676240>

⁶ Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори, 12.10.2021 йилдаги 637-сон.
<https://lex.uz/docs/5676240>

қатламига бу қадар эътибор берилмагани ва уларнинг мавжуд муаммолари ўрганилмаганлигини барчамиз яхши биламиз. Ёрдам тўлови, бизнес ва тадбиркорлик учун имтиёзли кредитлар ажратилиши, ҳайдовчиликни ўрганиш учун ва муддатли ҳарбий хизмат тўловларининг давлат томонидан қоплаб берилиши ёшларга чин маънода катта ёрдам бермоқда. Минглаб ёшларга ҳар томонлама кўмак берилмоқда.

Уларни қийнаётган муаммолар ўрганилмоқда. Хусусан, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенат ҳузурида Ёшлар парламенти институти ташкил этилди⁷. Ушбу платформа шубҳасиз ёшларимизнинг сиёсий-ҳуқуқий билимларини оширишга ва уларнинг ўз муаммолари ҳамда манфаатларини ифода этишга ёрдам беради. Қисқа фурсат ичида айниқса, таълим соҳасида амалга оширилган ислохотларни алоҳида эътироф этиш лозим. Хусусан, мактабгача таълим вазирлигининг ташкил этилиши, Олий таълим тизимида яна 80 дан ортиқ янги олий ўқув юртлари ташкил этилиши ва уларга қабул қилиниш тизимидаги ўзгаришлар, талаба бўлиш учун мавжуд имкониятларнинг кенгайганлиги, аҳоли ўртача даромадининг ўсиши ва ҳоказоларни санашимиз мумкин.

Жорий йилдан мамлакатимиз хотин-қизларининг магистратура босқичида таҳсил олишлари учун алоҳида грант ўринларининг яратилишини ҳам алоҳида таъкидлашимиз лозим. Қолаверса илк маротаба ҳар бир хорижий таълим муассасаси филиалларида давлат гранти ҳисобига бепул таълим олиш имконияти йўлга қўйилди. Албатта, ушбу жараёнлар ўз-ўзидан содир бўлмайди. Унинг ортида давлат ва ҳукумат хизматчиларининг катта меҳнати ва машаққати турибди.

Маънавий-маърифий соҳага алоҳида эътибор берилмоқда. Шунингдек, мактаблар, ўрта махсус ва олий таълим даргоҳларида ёшларнинг ижтимоий фаоллигини оширишга қаратилган ишлар самарадорлигини ошириш бўйича кўрсатмалар берилди. Маҳаллаларда ижтимоий-маънавий муҳит барқарорлигини таъминлаш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди. Бу борада барча Олий таълим муассасалари, Маҳалла фуқаролари йиғинлари ва бошқа бир нечта ташкилотлар билан ҳамкорликда турли чора-тадбирлар кўрилди. Халқимиз фаровонлиги, юртимизни янада ривожлантиришдан келиб чиқиб, “Ҳаракатлар стратегиясидан - Тараққиёт стратегияси сари” деган тамойил асосида ислохотларнинг узвийлиги ва давомийлигини таъминлаш мақсадида, аҳолининг фикр ва таклифлари асосида 2022-2026 йилларга мўлжалланган “Тараққиёт стратегияси” ишлаб чиқилди. 7 та устувор йўналиш ва 100 та мақсаддан иборат “Тараққиёт стратегияси”⁸ кейинги 5 йил ичида юртимизда жуда катта ўзгаришларга олиб келишига ишончим комил. Айниқса, ушбу стратегиянинг 4 ва 5-йўналишлари ёшларимизнинг ижтимоий ва маънавий-маърифий юксалиши учун хизмат қилади. Маънавият соҳасига оид чора-тадбирлар муҳокама қилинар экан, 12 мингдан зиёд кутубхона имкониятларидан самарали фойдаланиш, “Китобсевар миллат” умуммиллий ғоясини рўёбга чиқариш, жамиятда миллатлараро тотувлик ва динлараро бағрикенглик муҳитини мустаҳкамлаш, маданият ва санъат соҳаларини янада ривожлантириш, Ўзбекистон тарихини ўрганиш ва тарғиб қилишни кучайтириш

⁷ <https://yuz.uz/news/yoshlar-parlamentiga-rais-saylandi>

⁸ <https://lex.uz/acts/3107036>

ҳамда мафкуравий хуружларга қарши миллий ғоя асосида биргаликда жипслашиш муҳимлиги стратегияда қайд этилган.

Киши юксак фазилатлар ва қадриятларни эгалламасдан, ўзида инсонга муҳаббат туйғусини шакллантирмасдан, гўзал хулқли, одобли, инсонпарвар бўлмасдан туриб етук шахс, комил инсон бўлиб етишуви қийин.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, бугун юртимизда амалга оширилаётган барча ишларнинг замирида халқ манфаати ва жамият фаровонлигини таъминлаш эканлигини англашимиз мумкин. Ёшлар масаласи эса бу йўналишдаги энг муҳимларидан бири ҳисобланади. Шунга қарамай бу йўналишда қуйидагиларга эътибор бериш лозим деб ҳисоблайман:

Биринчидан, ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш масаласига кўпроқ эътибор қаратишимиз лозим. Бугунги кунда аксарият зарарли одатларнинг ёшларимиз орасида кенг тарқалиши ҳавотирли тус олмоқда айниқса, қимор ва таваккалчиликка асосланган ўйинлар ўйнаш, кераксиз машғулотлар билан вақт ўтказиш ҳамда бошқа зарарли одатларни мисол қилсак бўлади. Бунинг олдини олиш учун аввало, ёшларимизни давлат ижтимоий дастурларига кўпроқ жалб қилиш лозим. Шу орқали уларнинг бўш вақтини фойдали ва мазмунли тўлдиришдан ташқари улардаги фуқаролик бурч тушунчасини янада шаклланишига туртки бўлади.

Иккинчидан, бугунги кунда ёшларнинг маънавияти ҳамда дунёқарашига бевосита ижтимоий тармоқлар ва медиа воситалари катта таъсир кўрсатмоқда, шу боис ҳам уларга интернет ва ижтимоий тармоқлардан фойдаланиш маданиятини, келаётган ахборотларни таҳлил қила олиш қобилиятини шакллантириш ва ахборот хуружларидан ҳимоя қилиш мақсадида медиасаводхонлик курсларини ташкил этиш ва кўпайтириш мақсадга мувофиқдир;

Учинчидан, афсуски, аксарият ёшлар ўзларининг келажагини олдиндан кўра олиш, таҳлил қилиш ва мақсад қўйишда қийналмоқдалар. Шу боис, ёшларимизни ўз олдида мақсад қўя олишни, мактаб давридан касбга тайёрлаш, касбга бўлган қизиқиш ва қобилиятларини аниқлаш, йўналтириш ва керакли кўникмаларга ўргатишимиз лозим. Чунки, ўз олдида аниқ мақсад қўя олган инсон, ўз устида тинимсиз ишлашда давом этади. Унинг бўш вақти кам бўлади, ўзининг истаклари ва амбициялари ортидан эргашади. Бу эса ўз ўрнида уларнинг турли хил ёт ғоялар ва фитналар таъсирига тушиб қолишининг олдини олишда катта ёрдам беради.

Ёшларга оид давлат сиёсатининг асосий принциплари қуйидагилардан иборат⁹:

- очиқлик ва шаффофлик;
- ёшларга оид давлат сиёсатини рўёбга чиқаришда ёшларнинг иштирок этиши;
- ёшлар ташаббусларини қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш;
- маънавий, ахлоқий ва маданий қадриятларнинг устуворлиги;
- ёшларнинг камситилишига йўл қўйилмаслиги.

⁹ Ўзбекистон Республикасининг Қонуни, 14.09.2016 йилдаги ЎРҚ-406-сон.

<https://lex.uz/docs/3026246?ONDATE2=26.01.2022&action=compare>

Хулоса қилиб айтганда, “Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида”ги янги қонуннинг қабул қилиниши Ўзбекистонда ёшлар ҳуқуқ-манфаатларининг ҳуқуқий кафолатлари янада кучаётганлигини англатиш баробарида эртанги кунда мамлакатимиз ёшларининг янги-янги марраларни забт этишига, уларнинг юртимиз тараққиётига муносиб ҳисса қўшишига замин яратади.

Масалан, назарий фикрлаш юқори даражадаги мавҳум тушунчалар билан ишлаш билан боғлиқ бўлган инновацион фикрлашнинг бир қисми ҳисобланади.

References:

1. Ўзбекистон Республикасининг Қонуни, 20.11.1991 йилдаги 429-XII-сон. <https://lex.uz/docs/140894>
2. 29.08.1997 йилдаги 463-I-сон. <https://lex.uz/docs/48401>
3. <https://lex.uz/acts/1297315>
4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори, 17.07.2019 йилдаги 597-сон. <https://lex.uz/docs/4427813>
5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори, 12.10.2021 йилдаги 637-сон. <https://lex.uz/docs/5676240>
6. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори, 12.10.2021 йилдаги 637-сон. <https://lex.uz/docs/5676240>
7. <https://yuz.uz/news/yoshlar-parlamentiga-rais-saylandi>
8. <https://lex.uz/acts/3107036>
9. Ўзбекистон Республикасининг Қонуни, 14.09.2016 йилдаги ЎРҚ-406-сон. <https://lex.uz/docs/3026246?ONDATE2=26.01.2022&action=compare>
10. ilmiy tadqiqot jurnali №4 2021 yil 78-bet web:<http://www.tadqiqot.uz/>: email:info@tadqiqot.uz
11. Abdurakhmonov Khasan Ibroximovich. (2022). INNOVATIVE THINKING AND ITS FORMS AND TYPES OF MANIFESTATIONS. European Scholar Journal, 3(5), 38-41. Retrieved from <https://scholarzest.com/index.php/esj/article/view/2199>
12. Мадумаров, Т., Хаидаров, Р., & Ғулумжонов, О. (2023). АЛИШЕР НАВОИЙ ИЖОДИДА ГУМАНИЗМ ҲОЯЛАРИ. Eurasian Journal of Law, Finance and Applied Sciences, 3(2), 116-118.